

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2004 vp

Hallituksen esitys laeiksi työttömyysturvalain ja vuorotteluvapaalain 20 ja 21 §:n muuttami- sesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi työttömyysturvalain ja vuorotteluvapaalain 20 ja 21 §:n muuttamisesta (HE 61/2004 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TyVL 6/2004 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Pasi Koskinen ja hallitussihteeri Kirsi Päivänsalo, sosiaali- ja terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Pasi Järvinen, työministeriö
- asiamies Mikko Räsänen, Palvelutyöntajat
- lakimies Kalle Räsänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- työmarkkina-asiamies Merja Berglund, Suomen Yrittäjät
- lakimies Markku Salomaa, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakia muutettavaksi siten, että henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen vastaavalta ajalta, miltä työnantaja maksaa hänelle sairauspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen sairausajan palkkaa tai muuta vastaavaa korvausta kokoaikatyön perusteella. Esityksessä ehdotetaan myös, että työnantajalta saatu taloudellinen etuus, joka perustuu työnantajan ja työntekijän väliseen, työsuhteen päättymiseen liittyvään sopimukseen tai muuhun vastaavaan järjestelyyn, voidaan jaksottaa myös etuuden maksamisajankohdasta lukien. Lisäksi ehdotetaan, että työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-ai-

kaeläkettä saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka ei määräydy eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti vaan eläkkeen päättymisen jälkeisen työssäoloehdon perusteella, jos työssäoloehto täyttyy kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana.

Ansiopäivärahan taso määräytyisi vastaavasti myös henkilöllä, joka on ollut vuorotteluvapaakoikeilusta annetun lain tai vuorotteluvapaalain mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla. Myöskään osatyökyvyttömyyseläkettä

osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saaneen yrittäjän ansiopäivärahan perusteena oleva työtulo ei määräytyisi enää eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti, jos yrittäjän työsäoloehto täyttyy kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana. Lisäksi ehdotetaan, että työttömyysturvalakiin lisätään oikeudenkäyntikulujen jakamista koskeva säännös.

Työttömyysturvalautakunta ja vakuutusoi-keus voi velvoittaa työvoimaviranomaisen korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle tai työttömyyskassalle asiassa, jossa Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa veloitetaan suorittamaan oikeudenkäyntikuluja asianosaiselle ja Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan oikeudenkäyntikulujen suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain työvoimapoliittiseen lausuntoon. Myös vuorotteluvapaalakiin ehdotetaan tehtäväksi viittaus työttömyysturvalain oikeu-

denkäyntikulujen jakamista koskevaan säännöseen, jota sovellettaisiin myös vuorottelukorvausta koskevissa asioissa. Työttömyysturvasiamiehelle ehdotetaan oikeutta hakea valittamalla muutosta oikeudenkäyntikulujen jakamista koskevaan työttömyysturvalautakunnan päätökseen sekä työttömyysturvalain että vuorotteluvapaalain mukaisessa asiassa. Työttömyysturvalakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että tarkistettaessa ansiopäivärahan perusteena olevaa palkkaa päivärahan alkamisajankohtaa vastaavaksi käytettäisiin työntekijäin eläkelain mukaista palkkakerrointa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden tultua hyväksytyiksi. Työttömyysturvalain 14 luvun 2 §, joka koskee palkkakertoimen käyttöönottoa, on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työttömyysturvalain säännöksiä, jotka koskevat sairausajalta maksettavaa työttömyyskorvausta, työsuhteen päättymisen johdosta saadun taloudellisen edun jaksottamista ja ansiopäivärahan suuruuden määräytymistä eläkkeen tai vuorottelu- tai hoitovapaan päätyttyä. Säännösten tarkistamistarve näiltä osin on tullut esiin vuoden 2003 alusta voimaan tulleen uuden työttömyysturvalain toimeenpanon seurannassa. Valiokunta pitää ehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta pitää myös hyvänä, että lakiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan työvoimaviranomainen voidaan velvoittaa korvaamaan oikeudenkäyntikulut osaksi tai kokonaan asiassa, jossa oikeudenkäyntikulujen korvausvastuun aiheuttanut päätös perustuu kokonaan tai osittain sitovaan työvoimapoliittiseen lausuntoon.

Työttömyysturvalain säännöksiä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi ansiopäivärahan

perusteena olevan palkan tarkistamisessa käytettävän indeksin osalta. Vuoden 2005 alusta lukien palkkaa tarkistettaisiin uuden eläkelainsäädännön mukaisella palkkakertoimella. Valiokunta toteaa, että uuden eläkelainsäädännön johdosta työttömyysturvaa samoin kuin eräitä muitakin etuuksia koskevia säännöksiä on vielä syytä tarkistaa muiltakin osin sen varmistamiseksi, etteivät yhteensopimattomat säännökset muodosta tarpeettomia kannusteita poistua työelämästä.

Valiokunnan saaman tiedon mukaan sairauspäivärahan ja työttömyysetuuden yhteensovituksessa on uuden työttömyysturvalain voimaantulon jälkeen ilmennyt epäkohtia, joiden selvittäminen on tarpeen. Valiokunta toteaa, ettei uuden lain 3 luvun 3 §:n 4 momentin säännöksellä, jossa säädetään oikeudesta työttömyysetuuteen sairauspäivärahan omavastuujalta, ollut tarkoitus heikentää työttömän oikeutta työttömyysetuuteen.

Yksityiskohtaiset perustelut**1. Työttömyysturvalaki**

12 luvun 9 §. Oikeudenkäyntikulujen jakaminen. Työttömyysturvalautakunta ja vakuutusoikeus voivat velvoittaa kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja paitsi asianosaiselle myös oikeusapulain 22 §:n nojalla suoraan valtiolle. Koska hallituksen esityksen sanamuoto on tarkoitettu kattamaan myös suoraan valtiolle määrätty oikeudenkäyntikulut, ehdottaa sosiaali- ja terveysvaliokunta säännöksen sanamuodon tämentämistä siten, että korvausvelvollisuus koskee asianosaisen oikeudenkäyntikuluja.

Valiokunta ehdottaa lisäksi 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin teknistä tarkistamista.

2. Laki vuorotteluvapaalain 20 ja 21 §:n muuttamisesta

21 §. Valiokunta ehdottaa pykälän tarkistamista sen johdosta, että säännöstä on muutettu 7.5.2004 vahvistetulla lailla (363/2004), joka tulee voimaan 1.6.2004.

Valiokunta ehdottaa samasta syystä johtolauseen teknistä tarkistamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään seuraavasti muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset):

Valiokunnan muutosehdotukset**1.****Laki****työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 3 momentti, 3 luvun 6 §:n 1 momentti, 6 luvun 4 §:n 3 momentti, 6 luvun 5 §:n 3 momentti, 12 luvun 1 §:n 3 momentti ja 14 luvun 2 § sellaisena kuin niistä on 14 luvun 2 § laissa 1364/2003, ja
lisätään 12 lukuun uusi 9 §, seuraavasti

3 luku**Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**

3 ja 6 §
 (Kuten HE)

6 luku**Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto**

4 ja 5 §
 (Kuten HE)

12 luku

Muutoksenhaku

1 §
(Kuten HE)

9 §

Oikeudenkäyntikulujen jakaminen

Työttömyysturvalautakunta ja vakuutusoi-
keus voivat velvoittaa työvoimaviranomaisen
korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuus-
dessaan tai osaksi Kansaneläkelaitokselle tai
työttömyyskassalle asiassa, jossa Kansaneläke-
laitos tai työttömyyskassa veloitetaan suoritta-
maan *asianosaisen* oikeudenkäyntikuluja
(*poist.*) ja oikeudenkäyntikulujen suoritusvel-
vollisuus perustuu pääasiassa tai osittain 11 lu-
vun 4 §:n mukaiseen työvoimapoliittiseen lau-
suntoon. Työvoimatoimikuntaa tai työvoimatoi-
mistoa on kuultava korvausvastuun jakamisesta.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

2 §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten HE)

Tämän lain 6 luvun 4 §:n 3 momenttia ja 5 §:n
3 momenttia sovelletaan kun työssäoloehto täyt-
tyy kokonaisuudessaan tämän lain tultua voi-
maan. Jos työssäoloehto täyttyy kokonaisuudes-
saan eläkkeen päättymisen jälkeen, mutta kui-
tenkin osittain tämän lain tultua voimaan, sovel-
letaan ennen tämän lain *voimaantuloa* voimassa
ollutta lakia

(3 ja 4 mom. kuten HE)

2.

Laki**vuorotteluvapaalain 20 ja 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun vuorotteluvapaalain (1305/2002) 21 §:n 1 mo-
mentti, *sellaisena kuin se on laissa 363/2004*, ja
lisätään 20 §:ään uusi 5 momentti, seuraavasti

20 §
(Kuten HE)

21 §

*Työttömyysturva- ja työttömyyskassalain sovel-
taminen*

Vuorottelukorvauksen hakemisesta, epämi-
sestä myöhästyneen hakemuksen johdosta, mak-
samista, maksamisen väliaikaisesta kes-

keyttämisestä tai vähentämisestä, etuuspäivien
määrästä viikossa, vuorottelukorvausta koske-
vasta päätöksestä, päätöksen poistamisesta ja it-
seoikaisusta, *takaisinperintäsaatavan vanhentu-
misesta*, velvollisuudesta tietojen antamiseen,
oikeudesta saada tietoja ja ulosottomiehen tie-
donsaantioikeudesta, tietojen saamisesta ja luo-
vuttamisesta, oikeudenkäyntikulujen jakamisesta
sekä työttömyysturvalautakunnasta on voi-
massa, mitä työttömyysturvalaissa ja työttö-

myyskassalaissa (603/1984) säädetään, jollei
tässä laissa toisin säädetä.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 25 päivänä toukokuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Leena Rauhala /kd
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Paula Risikko /kok
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Arto Seppälä /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Marjaana Koskinen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löf /r	Raija Vahasalo /kok
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Aila Paloniemi /kesk	vjäs. Satu Taiveaho /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.